

Роговець А., Бутенко В. Організація дистанційного навчання в закладі дошкільної освіти в умовах воєнного стану. *Дошкільна освіта: від традицій до інновацій: збірник наукових статей студентів, магістрантів та молодих науковців*. Суми: ФОП Цьома С.П., 2022. С. 107–113.

Анастасія Роговець, Віта Бутенко

Сумський державний педагогічний університет

імені А.С.Макаренка

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті встановлено алгоритм організації дистанційного навчання в закладі дошкільної освіти; визначено форми та інструменти спілкування при дистанційному навчанні дітей дошкільного віку; розкрито методичні аспекти організації дистанційного навчання дітей дошкільного віку в умовах воєнного стану.

Ключові слова: *дистанційне навчання; діти дошкільного віку; заклад дошкільної освіти; воєнний стан.*

Постановка проблеми. На сьогодні інформаційно-комунікаційні технології виступають головним чинником формування знань в усіх сферах діяльності. Тому сучасна освіта, особливо в умовах воєнного стану, спирається на інформатизацію освітнього простору та дистанційне навчання дітей дошкільного віку. Питання ефективності дистанційного навчання для дітей дошкільного віку є суперечливим з огляду на закономірності розвитку дитячого мозку і може використовуватися лише у кризових умовах із застереженнями. Звичайно, гібридна модель дистанційної освіти не може замінити дітям цілісності світосприйняття, пізнання об'єктивної дійсності через власний досвід і відкриття, через реальні соціальні ситуації, стосунки та зв'язки. І ми це розуміємо. Але умови, в яких ми всі опинились, змушують нас

здійснювати таку роботу для безперервності у всебічному розвитку дітей та підготовки їх до навчання в школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблема дистанційного навчання наразі є актуальною, тому сучасні науковці приділяють їй значну увагу. Зокрема, В. Гетта, Г. Джевага, С. Єрмак, А. Коляда, Н. Носовець, І. Повечера, О. Шульга та ін. розкривають дидактику, методику, організацію; І. Коберник, З. Звиняцьківська та ін. зупиняються на організації дистанційного навчання в школі; В. Бондаренко, В. Вем'ян, В. Кухаренко, В. Тер-Ованес'ян та ін. характеризують дистанційне навчання як умову ефективного рішення завдань модернізації освіти. Проте аспекти організації дистанційного навчання дітей дошкільного віку в умовах воєнного стану потребують подальшого вивчення.

Мета статті: розкрити методичні аспекти організації дистанційного навчання дітей дошкільного віку в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Листа Міністерства освіти і науки України «Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні» [3] визначено три форми організації освітнього процесу. Перша форма – *очна*. Вона хоч і традиційна, але відрізняється від звичного нам формату. Більшість груп у закладах працює короткотривало – до 4 годин. Діти цих груп не харчуються. Практикується проведення занять та інших форм організації освітнього процесу із залученням батьків до чергування в групі з дотриманням карантинних вимог. Друга форма – *дистанційна*. Вона також стає певною мірою традиційною, адже під час карантину вона була основною. Педагоги проводять заняття за графіком, який затверджує керівник закладу. Третя форма – *змішана*. Як правило, діти відвідують гуртки в закладі та заняття в дистанційному форматі.

Інструментами спілкування при дистанційному навчанні дітей дошкільного віку можуть бути [1; 2 та ін.]: *електронна пошта*, де інформація передається в тестовій формі, відео, та звуко-форматах; *форум* – найпоширеніша форма спілкування, де можна реалізувати дискусію чи

обговорення; *чат* – спілкування користувачів мережі в режимі реального часу; *відеоконференція* – це конференція реального часу в on-line режимі; *блог* – форма спілкування, яка нагадує форум, де право на публікацію належить одній особі чи групі людей; *соціальні мережі* дозволяють створювати закриті та відкриті канали, групи, чати, обговорення тем, завдань, проблем, інформації.

Для більш дієвої організації дистанційного навчання з дітьми дошкільного віку пропонується наступний алгоритм [1] (див. Рис. 1):

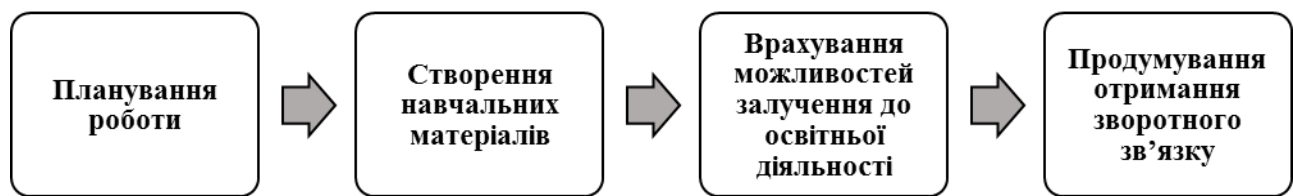

Рис. 1. Алгоритм організації дистанційного навчання з дітьми дошкільного віку

Організовувати дистанційне навчання доцільно враховуючи психофізіологічні особливості дітей. Так, у віці до 4,5 років найактивніше працюють сенсори дитини (слух, тактильні відчуття, нюх, смак, зір), йде стрімкий розвиток вестибулярного апарату, що є фундаментом центральної нервової системи. У цей час закладаються базові системи – формуються вищі коркові аналізатори мозку, дитина вчиться аналізувати навколишній простір і соціальні зв'язки. Оптимального ефекту в умовах обмеження очної форми онлайн-засобами можна досягти, пропонуючи різноманітні форми.

Працюючи з дітьми цього вікового періоду, педагог на дистанційній платформі викладає програму супроводу розвитку дитини (бажано індивідуальну), додаючи для роботи батьків з дитиною перелік обладнання, матеріалів, іграшок, предметів тощо. Цей перелік доцільно спорядити інструктивними чи пізнавальними різноманітними презентаціями, «цікавинками» для дітей та дорослих, ігровими вправами для самостійного опанування дитиною певного тематичного розділу. Особливе місце займають

творчі роботи, що передбачає зацікавленість дитини і передчуття успіху від процесу й результату. Варто супроводжувати цей дистанційний процес чіткими покроковими інструкціями для дорослих, які супроводжують дитину [2].

Супровід дитини дорослим без монітору. Ця форма передбачає прийняття батьками запропонованих вихователем матеріалів та виконання ролі тьютора. Для організації спільної діяльності з дитиною дорослий знайомиться із запропонованою програмою, роздруковує рекомендовані педагогом необхідні матеріали і виконує роль вихователя та час від часу звіряється з вихователем закладу дошкільної освіти.

Варто наголосити про постійний та регулярний двосторонній зв'язок за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій «педагог – дорослий, який супроводжує дитину». Зазначимо, що освітню роботу в умовах дистанційного навчання здійснюють не лише вихователі. До цієї роботи долучаються вчителі-логопеди, інструктори з фізкультури, музичні керівники, практичні психологи тощо. Педагог в особі вихователя-тьютора дає поради щодо обладнання простору для дитини вдома, предметно-ігрового середовища, розробляє та корегує індивідуальну траєкторію розвитку дитини. Однак доцільно зауважити, що до 4,5 років вдаватися до розвитку дитини онлайн-засобами є вкрай небажаним.

У віці від 4,5 до 6 (7) років активно розвивається права півкуля мозку (півкуля образів), яка відповідає за обробку цілісної картини світу на основі образів, руху, ритму, емоцій, інтуїції, зовнішнього мовлення, інтегрованого мислення.

І для пізнавальної активності дітей в умовах кризових явищ тимчасово може використовуватися гібридна модель дистанційного навчання. Реалізувати її можна у різних формах. Для означеного вікового періоду педагог-тьютор розробляє та проводить міні-заняття онлайн в режимі реального часу. Попередньо педагог пропонує перелік обладнання, матеріалів, атрибутів для діяльності та обумовлює план, завдання, інструкції тощо. За допомогою

програм Zoom, Skype, Moodle, Meet педагог проводить діяльність з дітьми, заздалегідь відправивши батькам посилання. І у педагогів, і у батьків мають бути встановлені відповідні додатки до програм на гаджеті, з якого відбуватиметься трансляція. Трансляція може відбуватися з комп'ютера (ноутбуку), планшета, смартфона. Але в телефоні і планшеті повний перелік функцій на екрані може бути недоступний.

Для роботи з комп'ютером необхідно забезпечити раціональну організацію робочого місця: меблі повинні відповідати зросту дитини, верхня горизонталь екрана відеомонітора повинна знаходитися на рівні очей, відстань від очей до екрана – не менше 50 см або три ширини екрана.

Важливою умовою онлайн-занять є часта зміна видів діяльності дітей, активність самого педагога, включення активних пауз, пальчикових і ритмічних ігор, зменшення тривалості словесних методів роботи, використання як ресурсу дитячої кімнати. Також важливою умовою є наявність у дітей необхідних засобів (кольоровий папір, олівці, картон тощо). Доцільно забезпечити запис відеоспілкування дитини й вихователя та за потреби надсилати батькам подивитися у зручний час.

В організації онлайн-роботи з дітьми дошкільного віку в режимі реального часу педагогу доцільно дотримуватися позицій, що забезпечать успішність та дотримання гігієнічних вимог.

Заняття з використанням електронних технічних засобів навчання з дітьми молодшого та середнього дошкільного віку проводяться у разі згоди батьків та тривалістю не більше 10 хвилин. Для дітей старшого дошкільного віку безперервна тривалість занять з використанням ТЗН (інтерактивні дошки, відеопроєктори тощо) не повинна перевищувати 10-15 хвилин. Для дітей з хронічними захворюваннями, дітей, що часто хворіють, після перенесених захворювань (протягом 2 тижнів), з порушеннями зору тривалість перебування перед монітором скорочується до 5–7 хвилин.

Якщо в перелік завдань педагога-тьютора входить перегляд розважальних телепередач і мультфільмів для дітей дошкільного віку, то варто дотримуватись

періодичності таких завдань – не частіше 1 разу на день. Тривалість перегляду розважальних телевізійних передач не повинна перевищувати 20 хвилин на день для дітей 3-4 років і 30 хвилин для дітей 5-6 років.

Рекомендовано проводити міні-заняття в режимі он-лайн конференції для дітей дошкільного віку два рази на тиждень (не більше одного разу протягом дня). Заняття проводяться у формі спеціальних вправ, ігор. Після занять з дітьми провести зорову гімнастику. Зрозуміло, що заняття з дітьми дошкільного віку в таких умовах мають відбуватися у супроводі та за підтримки батьків або інших дорослих [1].

Найзручнішим для проведення занять у форматі відеоконференцій є платформа Zoom. Програма відмінно підходить для індивідуальних і групових занять, в неї можна заходити як з комп'ютера, так і з планшета, і з телефона. До відеоконференції може підключитися будь-хто, що має посилання, або ідентифікатор конференції. Захід можна запланувати заздалегідь, а також зробити повторюване посилання, тобто для постійного заняття в певний час можна зробити одне і те ж посилання для входу.

Також поширеною практикою здійснення дистанційного навчання є створення в соціальній мережі Viber (або іншій) групи для батьків та надання рекомендацій щодо здійснення освітньої роботи за окремими темами (фото-, аудіо-, відео-, письмово тощо) та отримання фотозвітів.

У період воєнного стану важливим є партнерство педагогів і батьків. Це час пошуків інших форм та методів співробітництва з новим поколінням батьків, посиленням їхньої ролі та розширення можливостей впливу на освітній процес. Готовність та ініціювання педагогами контактів з батьками є запорукою налагодження й підтримки довірливої партнерської взаємодії заради активної життєдіяльності дитини у дружньому до неї середовищі. Засоби електронної комунікації допоможуть педагогам не втрачати зв'язок з дітьми, безперервно супроводжувати освітній процес та спостерігати за зростанням кожної дитини.

Висновки. На основі проведеного аналізу можна зазначити, що вимушене дистанційне навчання поставило педагогів і батьків перед непростими

викликами і відкрило нові можливості, що ввійшли у наше життя як невід’ємний спосіб здобуття освіти, побудови взаємодії, обміну інформацією та співжиття у великому крихкому світі.

Наукове прогнозування передбачає визначення потенціалу методів візуалізації в освітньому процесі дітей старшого дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гетта В.Г., Єрмак С.М., Джевага Г.В., Шульга О.М., Повечера І.В., Носовець Н.М., Коляда А.М. Дистанційне навчання: дидактика, методика, організація: монографія. Чернігів, 2017. 286 с.
2. Коберник І., Звиняцьківська З. Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації. 2020. 36 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
3. Лист Міністерства освіти і науки України «Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні» № 1/3845-22 (02 квітня 2022 року). URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/86206/>